

Kun András István: Megtérül-e a továbbtanulás? A magasabb végzettség bérelőnye a diplomások munkaerő-piacán 2023-ban

Április 6-án a Karrier 4x4 című előadás-sorozatunk keretében Kun András István egyetemi docens beszélt arról, hogy közgazdasági szemléletmóddal megközelítve hogyan lehet a keresőképességünket növelni.

A továbbtanulást beruházásnak tekintjük közgazdasági szempontból, ugyanis költségei, valamint hozamai is vannak. A költségek, ráfordítások két típusát tudjuk elkülöníteni: az egyik a direkt, a másik az indirekt ráfordítások. Az elsőhöz soroljuk azokat a költségeket, amelyek közvetlenül szolgálják a tanulás megvalósítását. Ezek lehetnek a tandíj, a tanszerek és az utazás költsége, valamint a pszichés terhek. Indirekt ráfordításoknak nevezzük azokat a dolgokat, amelyekről a továbbtanulás miatt lemondunk, például mivel tanulunk, nem tudunk munkát vállalni, így arról a keresetről lemondunk, de ilyen egy szabadidős tevékenység is. Ezek a lemondások motiválhatnak bennünket arra, hogy jobban odafigyeljünk a tanulásra, mélyebben sajátítsuk el az ismereteket, ugyanis így a hozamunk is magasabb lehet.

Szubjektív megítélés, hogy a ráfordítások megadják-e nekünk azt a hozamot, ami miatt a tanulást választjuk, ugyanis ezek főként a jövőben fognak megtérülni. Ilyen hozamok például a magasabb induló keresetek, a megnyíló pozíciók, a gyorsabb keresetnövekedés, a társadalmi státusz vagy a kapcsolatok.

Az oktatás tőkét hoz létre, ami a jövőben megnöveli a keresőképességünket. A sokféle tőketípus közül a tanulás a tanuló szempontjából leginkább emberi és kapcsolati és társadalmi tőkét teremt.

Az emberi tőke az egyéntől elválaszthatatlan, növeli a keresőképességet. Ha a cégek szempontjából nézzük, ez termelékenység-növekményt jelent, ugyanis a képzett munkavállalók azonos időegység alatt több terméket lesznek képesek előállítani. Az emberi tőkét közvetlenül nem tudjuk mérni, csak a hatását tudjuk érzékelni. Álláskereséskor jelenthet ez problémát, ugyanis a cég nem tudja pontosan megállapítani, hogy a jelölt jól fogja-e tudni elvégezni a rábízott feladatot, lehet-e vele együtt dolgozni, ez csak alkalmazáskor fog kiderülni számára. Ezt a tőketípust nemcsak tanulás útján lehet növelni, hanem tapasztalatszerzéssel, az egészségünkbe való beruházással, mobilitási beruházásokkal vagy információszerzéssel, azonban ezek a beruházási módok ütközhetnek, ugyanis amíg valaki a tanulással foglalkozik, addig nem fog tudni sportolni vagy tapasztalatot szerezni.

Mivel a tanulás hosszú távú befektetés, ezért jövőorientált szemléletmódra van szükség, hogy lássuk előre a ráfordítások megtérülésének lehetőségét.

A másik fontos tőketípus a kapcsolati tőke. Míg az emberi tőke az egyénben mutatkozik meg, addig a kapcsolati tőke az emberek között létezik. Ha van egy jól kiépített üzleti kapcsolatunk, akkor olcsóbban juthatunk hozzá termékekhez, gyorsabban fogunk tudni megoldani problémákat, ezért mondhatjuk azt, hogy a kapcsolatainkon keresztül erőforrásokhoz juthatunk hozzá.

Az előadó egy nagyon érdekes összefüggésre hívta fel a figyelmet: minél tovább tanul valaki, annál tovább fog élni, ugyanis a jövőorientáltabb szemléletmódú emberek figyelmet fordítanak az egészséges életmódra, és hajlamosabbak olyan munkát választani, amellyel kevésbé károsítják az egészségüket.

Azt a döntést, miszerint megéri-e továbbtanulni, segítheti bizonyos számadatok elemzése is. A kereseti és foglalkoztatási adatok jó kiindulópontok lehetnek ehhez. Azonban például egy új szak vagy foglalkozás esetében még nem tudjuk pontosan mérni, hogy megéri-e a tanulás, de összevethetjük az adatokkal, hogy mennyi keresetet kell feláldoznunk, vagy mennyivel kell majd több időt, energiát álláskeresésre fordítanunk. A bérprémium kiszámítása is sokatmondó adat lehet, ugyanis ezzel megtudhatjuk, hogy mennyivel fogunk várhatóan többet keresni a mostani végzettségünkhöz képest.

Az előadás utolsó részében grafikonok, foglalkoztatási adatok segítségével az előadó rávilágított olyan összefüggésekre, mely szerint többet számít az, hogy milyen végzettségi szinttel rendelkezünk, mint a nemünk, valamint minél magasabb a végzettségünk, annál jobban vagyunk védve a munkanélküliség ellen.